

DOI: 10.15276/ETR.02.2024.4
 DOI: 10.5281/zenodo.11238177
 UDC: 330.3
 JEL: 58

СТРАТЕГІЯ ПОКРАЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE ON THE BASIS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Oksana V. Muzychenko-Kozlovska, PhD in Economics
 Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-3519-5448
 Email: Oksana.V.Muzychenko-Kozlovska@lpnu.ua

Received 05.02.2024

Музиченко-Козловська О.В. Стратегія покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку. Науково-методична стаття.

У статті запропоновано авторське трактування поняття «інноваційна діяльність на засадах сталого розвитку». Розроблено науково-методичний підхід до формування стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку та апробовано його на прикладі АТ «Укргазвидобування», який передбачає такі етапи: аналізування стану інноваційної діяльності промислових підприємств в країні, визначення місії та мети стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку, вибір та аналізування факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку, діагностика потенціалу інноваційної діяльності підприємства з врахуванням принципів сталого розвитку, визначення напрямків та заходів для покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

Ключові слова: стратегія, інноваційна діяльність на засадах сталого розвитку, АТ «Укргазвидобування»

Muzychenko-Kozlovska O.V. Strategy for the Development of the Innovative Activity of the Enterprise on the Basis of Sustainable Development. Scientific and methodical article.

The article offers the author's interpretation of the concept of "innovation activity on the basis of sustainable development". A scientific and methodological approach to the formation of a strategy for improving the innovation activity of enterprise on the basis of sustainable development has been developed and tested on the example of JSC "UkrGasvydobuvannya", which includes the following stages: analysis of the status of innovation activity of industrial enterprises in the country, determination of the mission and goal of the strategy for improving the innovation activity of enterprise on the basis of sustainable development, selection and analysis of factors of internal and external environment that affect the efficiency of innovation activity of enterprises.

Keywords: strategy, innovation activity on the basis of sustainable development, JSC "UkrGasvydobuvannya"

У кризових умовах господарювання, особливо в умовах воєнного стану, який запроваджено в Україні після неспровокованої агресії російської федерації, актуальним завданням підприємств постає стратегічне планування інноваційної діяльності, зокрема на засадах сталого розвитку. Адже лише застосування прогресивних підходів до стратегічного управління підприємством – застосування принципів циркулярної економіки в інноваційній діяльності – дасть змогу відновити довоєнні позиції підприємствам та досягати поставлених цілей.

Актуальність теми дослідження зумовлена потребою визначення способів відновлення роботи підприємств у кризових умовах воєнного стану, серед яких пошук науково-методичних підходів до формування стратегії розвитку інноваційної діяльності підприємства та переходу на засади сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Проблемам, які виникають при дослідженні інноваційної діяльності, присвятили свої праці значна кількість науковців та практиків, серед яких: Чорна М.В. та Глухова С.В. [1], Смесова В.Л., Федорова Н.Є. та Побива В.О. [2], Крамської Д.Ю. та Кучинський В.А. [3], Антохов А.А. [4], Безус А.М. та Чуйок М.Г. [5], Захаркін О.О. [6], Свідерський В.П., Пустова В.В. та Лазарев Б.О. [7], Дериколенко О.М. [8], Глуха Г.Я. та Цимбалюк А.І. [9], Невмержицька С.Н. та Левчук Я.В. [10] та інші.

Зокрема у статті авторів Гаган Діп Шарма та Саша Краус та ін. (Gagan Deep Sharma та Sascha Kraus and others, 2022) [11] виявлено залежність між впровадженням інновацій у технології, перехід на засади сталого розвитку та стабільним розвитком економіки в умовах кризи.

У статті Фабіана Матос да Сілва та ін. (Fabiana Matos da Silva and others, 2016) [12] досліджено, що розвиток інновацій залежить від типу економічної діяльності, яку розвиває компанія, і взаємодії, яку вона має з внутрішнім і зовнішнім

середовищем. Було зроблено висновок, що малі та середні технологічні компанії впроваджують інновації не систематично, а періодично, враховуючи потреби та запити споживачів для задоволення їхніх вимог і потреб.

У статті авторів Забрана Л. та Луцька Т. (Zaburanna L. & Lutska T., 2017) [13] за допомогою багатофакторного аналізу розроблено модель оцінювання ефективності управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємств на основі визначення максимальних значень інноваційно-інвестиційно-економічного ефекту шляхом відбору стратегічних альтернатив.

У дослідженні науковців Трачук А. та Ліндер Н. (Trachuk A., Linder N., 2019) [14] запропоновано методику оцінювання інноваційної діяльності промислових компаній на основі ключових показників ефективності. Крім інтегрального показника, рекомендовано використовувати такі індикативні значення, які впливають на інтегральний показник: комплексний показник розвитку наукових досліджень науково-дослідних інститутів, академічних організацій, технологічних платформ; кількість пропозицій щодо створення нових технологій та техніко-технологічних рішень від дочірніх компаній протягом року; кількість нових компетенцій, набутих компанією в результаті інноваційної діяльності.

У праці Бреус С. та ін. (Breus S. and others, 2019) [15] запропоновано модель стратегічного забезпечення прогресу інноваційного процесу на підприємстві в контексті розвитку і комерціалізації нових ідей на основі формування матриці критеріїв оцінювання позиції підприємства на ринку з метою прийняття ефективних стратегічних рішень.

У статті Прохорової В. та Мушникової С. [16] запропоновано характеристику корпоративної культури як складової інноваційного розвитку підприємств, здійснена аналогія між стадією життєвого циклу підприємства та типом корпоративної культури, а також визначено основні переваги корпоративної культури, а саме: чіткі орієнтири при прийнятті рішень; сприяє ефективним комунікаціям; сприяє чіткості передачі інформації; знижує витрати на контроль; викликає високу ступінь мотивації та лояльності працівників; сприяє стабільності на підприємстві, та недоліки корпоративної культури підприємств в сучасних економічних умовах.

У праці Ткаченко П. [17] розглянуто сукупність принципів, якими можна керуватись при здійсненні інноваційної діяльності на підприємстві. Зазначається важливість застосування принципу системності та окремо розглядаються його складові, які дозволяють сформувати ефективну організацію із взаємозалежними елементами.

У дослідженні Невмержицької С.Н. та Левчук Я.В. [18] запропоновано алгоритм формування стратегії сталого інноваційного розвитку підприємства в умовах невизначеності. В

результаті чого розраховуються показники інноваційного та сталого розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми

Вирішення проблеми визначення підходів до формування стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку потребує подальшого дослідження, зокрема на прикладі АТ «Укргазвидобування».

Метою статті є розроблення науково-методичного підходу до формування стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства, ґрунтуючись на цілях сталого розвитку, та практична апробація його на прикладі АТ «Укргазвидобування».

Виклад основного матеріалу дослідження

Перш за все з'ясуємо сутність понять, які будемо використовувати у цьому дослідженні. Проаналізуємо, якими категоріями користуються вітчизняні та зарубіжні науковці та практики, зокрема терміни «інновації», «інноваційна діяльність» та «інноваційна діяльність на засадах сталого розвитку».

«Інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери» [19].

У законі України «Про інноваційну діяльність» запропоновано таке визначення: «інноваційна діяльність – діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [19].

У законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» зазначено, що «умовою сталого економічного та соціального розвитку України є охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини» [20].

У законі України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» серед основних її видів визначено «створення високотехнологічної конкурентоспроможної екологічно чистої продукції» [21].

Інноваційна діяльність суб'єктів господарювання з метою забезпечення їх сталого розвитку полягає у її здатності сприяти досягненню економічного, ресурсного, технічного та соціального ефектів. До того ж інноваційні зміни мають відбуватися не тільки у технології виробництва, а й безпосередньо в організаційно-управлінській сфері. Концептуальні основи сталого розвитку базуються на поєднанні трьох основних складових: економічної, соціальної та екологічної, які тісно переплітаються між собою та є взаємопов'язаними [22].

Інноваційна діяльність передбачає взаємозв'язок економічної, соціальної та екологічної складових [23].

На основі узагальнення наведених вище визначень, пропонуємо авторське трактування цього поняття: – інноваційна діяльність на засадах сталого розвитку – це діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг задля досягнення економічного, соціального та екологічного ефектів.

Ефективне управління та покращення інноваційної діяльності з метою досягнення цілей сталого розвитку, зокрема підприємства, передбачає пошук нових підходів до господарювання та впровадження інноваційних проєктів, у тому числі – економічно ефективних, ресурсозберігаючих, соціальних, екологічних або екологічно спрямованих.

Для здійснення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку доцільно впроваджувати принципи соціальної відповідальності, яка передбачає врахування корпоративної відповідальності, ведення бізнесу легітимним способом з урахуванням вимог міжнародного законодавства, своєчасну сплату податків та зборів, створення сприятливих умов праці робітників і управлінського персоналу, моральне та матеріальне заохочення працівників, а також підтримку місцевого населення, особливо в кризових ситуаціях та у період «воєнного

стану», який впроваджено через неспровоковану агресію росії проти України.

Щоб досягти поставленої мети, пропонуємо застосувати науково-методичний підхід, який передбачає здійснення таких послідовних кроків:

Етап 1 – аналізування стану інноваційної діяльності промислових підприємств в країні.

Етап 2 – визначення місії та мети стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

Етап 3 – вибір та аналізування факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

Етап 4 – діагностика потенціалу інноваційної діяльності підприємства з врахуванням принципів сталого розвитку.

Етап 5 – визначення напрямків та заходів для покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

Апробуємо методику формування стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку на прикладі Акціонерного товариства «Укргазвидобування».

Етап 1 – аналізування стану інноваційної діяльності промислових підприємств в країні, зокрема в Україні. Щоб дізнатись про тенденції щодо інноваційної діяльності, проаналізуємо динаміку витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств в Україні, а результати сформуємо у табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств в Україні

Види інвестицій	2016	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.
1. Витрати на інновації, млн. грн.:	23 229,5	9 117,5	12 180,1	14 220,9	14 406,7
2. у тому числі: за рахунок коштів інвесторів-нерезидентів, млн. грн.	23,4	107,8	107,0	42,5	125,3
3. Частка від загального обсягу витрат на інновації, %	0,1	1,2	0,9	0,3	0,9

Джерело: складено автором за матеріалами [24]

Аналізування показників, які відображають динаміку витрат на інноваційну діяльність промислових підприємств в Україні (див. табл. 1), свідчать, що видатки за період 2016-2020 рр. значно зменшилась, позитивною ознакою є збільшення обсягів іноземних інвестицій. Однак, їхні частка у загальному обсязі цього виду витрат є незначною.

Етап 2. Визначення місії та мети стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

У післявоєнний період, коли Україна здобуде перемогу над російською федерацією, постане необхідність відновлення зруйнованих підприємств та інфраструктури. Для цього доцільно переходити на засади циркулярної економіки, впроваджуючи нові ресурсощадні технології на виробництвах та дотримуючись принципів відповідального виробництва та споживання для досягнення цілей сталого розвитку. В таких нелегких умовах місією

стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку може бути – забезпечення енергонезалежності країни; задоволення потреб та запитів споживачів його продукції, збереження здоров'я персоналу та місцевого населення, а також дбайливе ставлення до довкілля, а цілями – підвищення його прибутковості за рахунок покращення використання його інноваційного потенціалу та впроваджуючи принципи сталого розвитку у виробничих процесах.

Етап 3 – вибір та аналізування факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства на шляху до реалізації цілей сталого розвитку.

Визначимо, які фактори впливають на інноваційну діяльність підприємства та відповідні показники для її оцінювання, а результати зведемо у табл. 2.

Таблиця 2. Основні фактори та показники оцінювання інноваційної діяльності підприємства

Фактори	Показники
1. Внутрішні	
1.1. Економічні	Обсяг реалізованої інноваційної продукції
1.2. Технологічні	Використання сучасних технологій (ресурсоощадних техніки та розробок, штучного інтелекту, цифрових розробок тощо)
1.3. Соціальні	Умови праці та рівень мотивації персоналу
1.4. Екологічні	Стан екологічної відповідальності
2. Зовнішні	
2.1. Економічний розвиток регіону	Обсяг ВВП
2.2. Соціальна захищеність місцевого населення	Кількість постійного населення; кількість економічно активного населення; рівень зайнятості; рівень безробіття
2.3. Екологічний стан довкілля	Обсяг інвестицій на покращення довкілля
2.4. Політична ситуація	Рівень злочинності
2.5. Законодавча база	Відповідність законів України щодо інноваційної діяльності міжнародним нормам

Джерело: власна розробка автора

Етап 4 – діагностика потенціалу інноваційної діяльності підприємства з врахуванням принципів сталого розвитку.

Складовими діяльності підприємства (зокрема інноваційної) на засадах сталого розвитку є економічна, екологічна та соціальна. Перш за все

проаналізуємо динаміку відносних показників матеріально-технічного забезпечення для провадження інноваційної діяльності АТ «Укргазвидобування» за даними його Балансу та Звіту про фінансові результати [25] та за формулами [26], а результати зведемо у табл. 3.

Таблиця 3. Відносні показники матеріально-технічного забезпечення інноваційної діяльності АТ «Укргазвидобування»

Показники	Значення показників за роками			Зміни, (+/-)	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2020/21 рр.	2021/22 рр.
1. Рівень забезпеченості інноваційної діяльності науково-дослідним обладнанням	2,12	3,24	3,50	+ 1,12	+ 0,26
2. Коефіцієнт майна, призначеного для НДР	21,3	3,25	3,51	-18,05	+0,26
3. Фізичний знос обладнання для здійснення НДР	5,46	23,53	3,50	+18,07	-20,03
4. Моральний знос обладнання для здійснення НДР	2,78	8,19	10,27	+5,41	+2,08
5. Коефіцієнт оновлення обладнання для здійснення НДР	69,98	91,15	12,92	+21,17	-78,23
6. Коефіцієнт вибуття обладнання для здійснення НДР	28,21	15,27	67,94	-12,94	+52,67

Джерело: складено автором за матеріалами [24]

За результатами розрахунків (див. табл. 3), видно, що в Акціонерного товариства «Укргазвидобування» на кінець 2022 року збільшився рівень забезпеченості інноваційної діяльності науково-дослідним обладнанням на 0,26%, збільшився коефіцієнт майна, призначеного для НДР на 0,26%, однак негативно, що зменшився коефіцієнт оновлення обладнання для здійснення науково-дослідних робіт на 78,23% та збільшився коефіцієнт вибуття обладнання для здійснення науково-дослідних робіт на 52,67%.

Отже, рівень матеріально-технічного забезпечення АТ «Укргазвидобування» достатній для здійснення інноваційної діяльності, у т.ч. на засадах сталого розвитку.

Щодо соціальної складової інноваційної діяльності підприємства – її стан відображають показники руху працівників, залучених до інноваційної діяльності Акціонерного товариства

«Укргазвидобування» за даними Балансу та Звіту про фінансові результати цього товариства [25] та за формулами [26], а розрахунки зведемо у табл. 4.

За результатами розрахунків (див. табл. 4), видно, що забезпеченість інноваційної діяльності кваліфікованими кадрами та коштами АТ «Укргазвидобування» за звітний період щороку покращувалась. Зокрема на 9% збільшилась питома частка наукових публікацій за стратегічним планом інноваційного розвитку підприємства, на 5% збільшився рівень коефіцієнта інноваційного зростання, а також на 4% збільшилась питома частка витрат на інноваційну та НДР у загальній сумі витрат товариства, що є позитивною тенденцією.

Екологічну складову інноваційної діяльності підприємства оцінимо за станом корпоративної екологічної відповідальності АТ «Укргазвидобування» (табл. 5) [25].

Таблиця 4. Показники стану та руху працівників, задіяних в інноваційній діяльності АТ «Укргазвидобування»

Назва показників	Періоди, %			Зміни, (+/-), %	
	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2021/20 рр.	2022/21 рр.
1. Питома частка науково-технічних працівників з науковим ступенем	2,80	2,87	3,1	+0,07	+0,23
2. Питома частка персоналу, зайнятого інноваційною діяльністю чи НДР	7,36	7,47	8,04	0,11	+0,57
3. Рівень професіоналізму науково-технічного персоналу	85	90	91	+5	+1
4. Рівень підвищення кваліфікації науково-технічного персоналу	37	39	41	+2	+2
5. Питома частка наукових публікацій за стратегічним планом інноваційного розвитку підприємства	56	63	72	+7	+9
6. Питома частка витрат на інноваційну та НДР у загальній сумі витрат товариства	24	31	35	+7	+4
7. Коефіцієнт інноваційного зростання	31	37	42	+6	+5

Джерело: власна розробка автора

Таблиця 5. Стан екологічної відповідальності АТ «Укргазвидобування» [25]

Показники	Зміст
1. Виконання Глобальних цілей сталого розвитку	зобов'язання щодо виконання: ціль 3 – міцне здоров'я; ціль 4 – якісна освіта; ціль 6 – чиста вода та належні санітарні умови; ціль 7 – доступна та чиста енергія; ціль 11 – сталий розвиток міст та спільнот; ціль 17 – партнерство заради стійкого розвитку
2. Дотримання екологічного законодавства України	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»; Закон України «Про управління відходами»; Земельний кодекс України
3. Дотримання державних стандартів України	ДСТУ ISO 14001:2015 «Система екологічного управління. Вимоги та настанови щодо використання»; СОУ 09.1–30019775–171:2022 з метою уніфікації вимог щодо взаємодії з підрядними організаціями в галузі охорони навколишнього середовища
4. Науково-технічна робота	інноваційні проекти з декарбонізації та дослідження можливості виробництва енергоощадних енергоносіїв в межах філії – Українського науково-дослідного інституту природних газів (УкрНДІгаз)
5. Дотримання міжнародних стандартів та договорів	ISO 26000 «Керівництво з соціальної відповідальності»; 10 Принципів Глобального договору ООН; 17 Глобальних цілей сталого розвитку; Стандарт із взаємодії з зацікавленими сторонами AA1000SES; Принципи екологічної та соціальної політики Європейського банку реконструкції та розвитку (EBRD); стандарты діяльності із забезпечення екологічної та соціальної стійкості Міжнародної фінансової корпорації (IFC)
6. Благодійна діяльність	страхування персоналу; благодійні внески на підтримку Збройних Сил України
7. Внутрішні стандарти на підприємстві	розробка та впровадження системи енергетичного менеджменту відповідно до вимог ДСТУ ISO 50001:2020 (ISO 50001:2018, IDT); стандарт корпоративної соціальної відповідальності для співпраці з громадами, благодійними та громадськими організаціями; СЕУ «Система екологічного управління АТ «Укргазвидобування»; Компласнс – система правил та норм, які регламентують корпоративні відносини працівників Укргазвидобування як один з одним, так і з третіми сторонами: партнерами, контрагентами, представниками влади та іншими учасниками виробничого процесу; Кодекс корпоративної етики ; Антикорупційна програма
8. Партнерство	розвиток партнерства між профільними навчальними закладами та АТ «Укргазвидобування: сучасні компетентності для галузі; співпраця з Українською енергетичною асоціацією «ЕНЕРГОАУДИТ»

Джерело: власна розробка автора

Етап 5 – визначення напрямків та заходів для покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку. Конкретизуємо для

АТ «Укргазвидобування» основні напрямки та заходи для покращення інноваційної діяльності у табл. 6.

Таблиця 6. Основні напрямки та заходи для покращення інноваційної діяльності АТ «Укргазвидобування»*

Напрямки	Заходи
1. Економічний	добування корисних копалин, переробка сировини та виробництво продукції з використанням екологічно чистих технологій; ощадне природокористування; енергоефективне виробництво; покращення організування виробничих процесів; покращення якості продукції
2. Екологічний	зменшення викидів та скидів шкідливих речовин; впровадження екологічної корпоративної відповідальності; формування системи управління відходами; впровадження екологічного менеджменту в систему управління підприємством; здійснення регулярного екологічного аудиту підприємства
3. Соціальний	впровадження медичного страхування персоналу; впровадження соціальної корпоративної відповідальності; мотивування екологічно спрямованого споживання; просвітницька та освітня діяльність щодо покращення екологічної культури поведінки персоналу та місцевого населення
4. Інноваційний	наукові та прикладні дослідження; новітні організаційно-технічні рішення; використання нових маловідходних, ресурсозберігаючих та безвідходних технологій; перехід на технології замкнутого циклу; покращання інноваційно-інвестиційного іміджу підприємства
5. Системний	контролювання та моніторинг дотримання екологічних законодавчих норм та правил; покращення системи екологічного моніторингу в регіоні
6. Технологічний	застосування цифрових технологій; штучного інтелекту та соціальних мереж у діяльності підприємства та громади
7. Маркетинговий	проведення просвітницької діяльності щодо екологічної відповідальності споживачів та місцевого населення

Джерело: власна розробка автора

За результатами, отриманими у табл. 6, можна розробити цільову програму покращення інноваційної діяльності АТ «Укргазвидобування» з визначенням джерел їх фінансування та обсягів інвестицій.

Висновки

У результаті здійсненого дослідження, з'ясовано, що інноваційна діяльність на засадах сталого розвитку – це діяльність, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, що зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг задля досягнення економічного, соціального та екологічного ефектів.

Визначено внутрішні фактори, які впливають на інноваційну діяльність підприємства, а саме: економічні, технологічні, соціальні, екологічні та зовнішні – економічний розвиток регіону; соціальна захищеність місцевого населення; екологічний стан довкілля; політична ситуація; законодавча база.

На основі науково-методичного підходу сформовано стратегію покращення інноваційної діяльності підприємства, ґрунтуючись на цілях

сталого розвитку, яка передбачає здійснення таких кроків: аналізування стану інноваційної діяльності промислових підприємств в країні; визначення місії та мети стратегії покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку; вибір та аналізування факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на ефективність інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку; діагностика потенціалу інноваційної діяльності підприємства з врахуванням принципів сталого розвитку; визначення напрямків та заходів для покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку.

Враховуючи результати дослідження доцільно прийняти цільову програму покращення інноваційної діяльності підприємства, ґрунтуючись на цілях сталого розвитку.

Перспективи подальших досліджень. Для продовження дослідження щодо покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку доцільно розробити методичні підходи до оцінювання ефективності інвестиційних вкладень у цьому напрямку.

Abstract

Introduction. In crisis economic conditions, especially in the conditions of martial law, which was introduced in Ukraine after the unprovoked aggression of the Russian Federation, strategic planning of innovative activities, particularly on the basis of sustainable development, is an urgent task for enterprises. After all, only the application of progressive approaches to the strategic management of the enterprise – the application of the principles of the circular economy in innovative activities – will enable enterprises to restore their pre-war positions and achieve their goals.

Purpose. The purpose of the study is to develop a scientific and methodological approach to the formation of a strategy for improving the innovative activity of the enterprise, based on the goals of sustainable development, and its practical approval on the example of JSC "Ukrgazvydobuvannya".

Research methods. General scientific methods of analysis, synthesis, comparison and analysis were used to clarify the essence of the concepts of "innovation" and "innovative activity on the basis of sustainable development". A systematic method was used to form a strategy for improving the innovative activity of the enterprise on the basis of sustainable development. A tabular method was used to visualize the results of the study.

The results. On the basis of a scientific and methodical approach, a strategy for improving the innovative activity of the enterprise was formed, based on the goals of sustainable development, which involves the implementation of the following steps: analysis of the state of innovative activity of industrial enterprises in the country; defining the mission and purpose of the strategy for improving the innovative activity of the enterprise on the basis of sustainable development; selection and analysis of factors of the internal and external environment that affect the efficiency of the innovative activity of the enterprise on the basis of sustainable development; diagnosis of the potential of innovative activity of the enterprise taking into account the principles of sustainable development; determination of directions and measures to improve the innovative activity of the enterprise on the basis of sustainable development.

Conclusions. Taking into account the results of the study, it is advisable to adopt a target program for improving the innovative activity of the enterprise, based on the goals of sustainable development.

Список літератури:

1. Чорна М.В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств: монографія / М.В. Чорна, С.В. Глухова. – Харків: ХДУХТ, 2012. – 210 с.
2. Інновації як основа соціально-економічного розвитку країн світу / Смесова В.Л., Федорова Н.Є., Побива В.О. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/31_2020ua/20.pdf.
3. Крамської Д.Ю. Аналіз та удосконалення економічного змісту понять інновації і інноваційний розвиток / Д.Ю. Крамської, В.А. Кучинський // Вісник НГУ «ХІІ». – 2013. – № 22 (995). – Режим доступу: <https://bit.ly/4bb6GDM>.
4. Антохов А.А. Регіональна економіка та інтелектуалізація суспільства: інноваційні аспекти взаєморозвитку: монографія. – Львів: ПП Видавництво БОНА, 2016. – 420 с.
5. Безус А.М. Стратегія підвищення інноваційної діяльності підприємства / А.М. Безус, М.Г. Чуйок // Ефективна економіка. – 2018. – № 1. – Режим доступу: <https://bit.ly/4dyk3Qc>.
6. Захаркін О.О. Формування інноваційної стратегії підприємства з урахуванням рівня його ризикостійкості / О.О.Захаркін // Економіка та держава. – 2015. – № 8. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/231761724.pdf>.
7. Формування та реалізація інноваційної стратегії розвитку підприємства / Свідерський В.П., Пустова В.В., Лазарев Б.О. // Економіка і суспільство. – 2018. – Вип. 16. – Режим доступу: https://economyandsociety.in.ua/journals/I6_ukr/71.pdf.
8. Дериколенко О.М. Особливості вибору інноваційних стратегій промисловими підприємствами / О.М. Дериколенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 2. – Режим доступу: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_2_78_83.pdf.
9. Глуха Г.Я. Сучасний підхід до побудови інноваційної стратегії на підприємстві / Г.Я. Глуха, А.І. Цимбалюк // Академічний огляд. – 2018. – № 2 (49). – Режим доступу: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/7.pdf>.
10. Невмержицька С.Н. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств в умовах невизначеності / С.Н. Невмержицька, Я.В. Левчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. – 2018. – Вип. 32. – Режим доступу: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/422/418>.
11. The changing role of innovation for crisis management in times of COVID-19: An integrative literature review / Sharma G.D., Kraus S., Srivastava M., Chopra R., Kallmuenzer A. // Journal of Innovation & Knowledge. – 2022. – № 7 (4). DOI: 10.1016/j.jik.2022.100281.
12. Innovation development process in small and medium technology-based companies. RAI Revista de Administração e Inovação / Fabiana Matos da Silva, Edson Aparecida de Araujo Querido Oliveira, Barbosa de Moraes. – 2016. – Т. 13. – Вип. 3. – С. 176-189. DOI: 10.1016/j.rai.2016.04.005.
13. Zaburanna L. Assessment of management effectiveness of innovation and investment activity of enterprises / L. Zaburanna, T. Lutska // Marketing and Management of Innovations. – 2017. – № 4. – С. 162-175. DOI: 10.21272/mmi.2017.4-14.

14. Trachuk A.V. Innovative activity of industrial enterprises: measurement and effectiveness evaluation / A.V. Trachuk, N. Linder // *Strategic decisions and risk management*. – 2019. – №. 10 (2). – С. 108-121. DOI: 10.17747/2618-947X-2019-2-108-121.
15. Strategic management of deployment of innovation projects at the enterprise / Breus S., Bielialov T., Denysenko M., Zarichniak A., Al-Tmeiz A. // *Academy of Strategic Management Journal*. – 2019. – № 18 (1). – Режим доступу: <https://bit.ly/3UBclMe>.
16. Прохорова В. Корпоративна культура як домінантна складова інноваційного розвитку підприємств в умовах макроекономічної нестабільності / В. Прохорова, С. Мушнікова // *Адаптивне управління: теорія і практика*. Серія: Економіка. – 2023. – № 16 (32). DOI: 10.33296/2707-0654-16(32)-07.
17. Ткаченко П. Принципи ведення інноваційної діяльності на підприємствах / П.Ткаченко // *Економіка та суспільство*. – 2021. – № 29. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-29-45.
18. Невмержицька С.Н., Левчук Я.В. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств в умовах невизначеності // С.Н. Невмержицька, Я.В. Левчук // *Вісник ХДУ, Серія: Економічні науки*. – 2018. – № 32. – Режим доступу: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/issue/view/12>.
19. Про інноваційну діяльність: Закон України від 31.03.2023 р. № 40-IV // *Відомості Верховної Ради України*. – 2002. – № 36. – ст.266. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (дата звернення 15.01.24 р.).
20. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 08.10.2023 р. № 1264-XII // *Відомості Верховної Ради України*. – 1991. – № 41. – ст. 546. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> (дата звернення 15.01.24 р.).
21. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні: Закон України від 13.01.2024 р. № 3715-VI // *Відомості Верховної Ради України*. – 2012. – № 19-20. – ст. 166. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> (дата звернення 15.01.24 р.).
22. Середюк Ю.М. Управління підприємствами на засадах сталого розвитку з метою забезпечення їх довгострокової конкурентоспроможності / Ю.М. Середюк, О.С. Хринюк // *Ефективна економіка*. – 2021. – № 11. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9588> (дата звернення 15.01.2024). DOI: 10.32702/2307-2105-2021.11.202.
23. Ульянова Л. Інноваційні аспекти сталого розвитку економіки України / Л. Ульянова, Ю. Чайка // *Економічний аналіз*. – 2021. – Т. 31. – № 1. – С. 218-226. DOI: 10.35774/econa2021.01.218.
24. Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
25. Сайт АТ «Укргазвидобування». – Режим доступу: <https://ugv.com.ua>.
26. Інвестування інноваційної діяльності: навчальний посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент / О.В. Гук, Л.П. Шендерівська, Г.А. Мохонько. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. – 186 с. – Режим доступу: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/48941/1/Invest_GSM_2022.pdf.

References:

1. Chorna, M.V., & Glukhova, S.V. (2012). Assessment of the effectiveness of innovative activities of enterprises. Kharkiv: KhDUHT [in Ukrainian].
2. Smyesova, V.L., Fedorova, N.E., & Pobyva, V.O. (2020). Innovations as the basis of socio-economic development of the countries of the world. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*. Retrieved from: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/31_2020ua/20.pdf [in Ukrainian].
3. Kramskoi, D.Yu., & Kuchynskyi, V.A. (2013). Analysis and improvement of the economic content of the concepts of innovation and innovative development. *Bulletin of NTU "KhPI"*, 22 (995). Retrieved from: <https://bit.ly/4bb6GDM> [in Ukrainian].
4. Antokhov, A.A. (2016). *Regional economy and intellectualization of society: innovative aspects of mutual development*. Lviv: BONA Publishing House [in Ukrainian].
5. Bezus, A.M., & Chuyok, M.G. (2018). The strategy of increasing the innovative activity of the enterprise. *Efficient economy*, 1. Retrieved from: <https://bit.ly/4dyk3Qc> [in Ukrainian].
6. Zakharkin, O.O. (2015). Formation of the innovative strategy of the enterprise taking into account the level of its risk tolerance. *Economy and the state*, 8. Retrieved from: <https://core.ac.uk/download/pdf/231761724.pdf> [in Ukrainian].
7. Svidersky, V.P., Pustova, V.V., & Lazarev, B.O. (2018). Formation and implementation of an innovative strategy for the development of the enterprise. *Economy and society*, 16. Retrieved from: https://economyandsociety.in.ua/journals/16_ukr/71.pdf [in Ukrainian].
8. Derykolenko, O.M. (2012). Peculiarities of choosing innovative strategies by industrial enterprises. *Marketing and Innovation Management*, 2. Retrieved from: https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2012_2_78_83.pdf [in Ukrainian].

9. Glukha, G.Ya., & Tsymbalyuk, A.I. (2018). A modern approach to building an innovative strategy at the enterprise. *Academic review*, 2 (49). Retrieved from: <https://acadrev.duan.edu.ua/images/PDF/2018/2/7.pdf> [in Ukrainian].
10. Nevmerzheritska, S.N., & Levchuk, Y.V. (2018). Formation of the strategy of innovative development of enterprises in conditions of uncertainty. *Scientific Bulletin of Kherson State University. Series of economic sciences*, 32. Retrieved from: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/422/418> [in Ukrainian].
11. Sharma, G.D., Kraus, S., Srivastava, M., Chopra, R., & Kallmuenzer, A. (2022). The changing role of innovation for crisis management in times of COVID-19: An integrative literature review. *Journal of Innovation & Knowledge*, 7 (4). DOI: 10.1016/j.jik.2022.100281 [in English].
12. Matos de Silva, F., Aparecida de Araujo Querido Oliveira, E., & Barbosa de Moraes, M. (2016). Innovation development process in small and medium technology-based companies. *RAI Revista de Administração e Inovação*, 13 (3), 176-189. DOI: 10.1016/j.rai.2016.04.005 [in English].
13. Zaburanna, L., & Lutska, T. (2017). Assessment of management effectiveness of innovation and investment activity of enterprises. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 162-175. DOI: 10.21272/mmi.2017.4-14 [in English].
14. Trachuk, A.V., & Linder, N. (2019). Innovative activity of industrial enterprises: measurement and effectiveness evaluation. *Strategic decisions and risk management*, 10 (2), 108-121. DOI: 10.17747/2618-947X-2019-2-108-121 [in English].
15. Breus, S., Bielialov, T., Denysenko, M., Zarichniak, A., & Al-Tmeiz, A. (2019). Strategic management of deployment of innovation projects at the enterprise. *Academy of Strategic Management Journal*, 18 (1). Retrieved from: <https://bit.ly/3UBclMe> [in English].
16. Prokhorova, V., & Mushnikova, S. (2023). Corporate culture as a dominant component of innovative development of enterprises in conditions of macroeconomic instability. *Adaptive management: theory and practice. Series Economics*, 16 (32). DOI: 10.33296/2707-0654-16(32)-07 [in Ukrainian].
17. Tkachenko, P. (2021). Principles of conducting innovative activities at enterprises. *Economy and society*, 29. DOI: 10.32782/2524-0072/2021-29-45 [in Ukrainian].
18. Nevmerzheritska, S.N., & Levchuk, Y.V. (2018). Formation of the strategy of innovative development of enterprises in conditions of uncertainty. *KSU Bulletin*, 32. Retrieved from: <https://ejournal.kspu.edu/index.php/ej/issue/view/12> [in Ukrainian].
19. Law of Ukraine on Innovative Activity № 40-IV. (2023, March 31). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 36, 266. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [in Ukrainian].
20. Law of Ukraine on Environmental Protection № 1264-XII. (2023, October 08). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 41, 546. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12> [in Ukrainian].
21. Law of Ukraine on Priority Areas of Innovative Activity in Ukraine № 3715-VI. (2024, January 13). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 19-20, 166. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17> [in Ukrainian].
22. Seredyuk, Y.M., & Khrynyuk, O.S. (2021). Management of enterprises on the basis of sustainable development with the provision of ensuring their long-term competitiveness. *Efficient economy*, 11. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9588> [in Ukrainian].
23. Ulyanova, L., & Chaika, Yu. (2021). Innovative aspects of sustainable development of the economy of Ukraine. *Economic analysis*, 31 (1), 218-226. DOI: 10.35774/econa2021.01.218 [in Ukrainian].
24. State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
25. The website of JSC "Ukrzavvydobuvannya". Retrieved from: <https://ugv.com.ua> [in Ukrainian].
26. Huk, O.V., Shenderivska, L.P., & Mohonko, G.A. (2022). Investing in innovative activity: an initial guide for master's degree holders in the specialty 073 Management. Kyiv: KPI named after Igor Sikorskyi, Polytechnic Publishing House. Retrieved from: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/48941/1/Invest_GSM_2022.pdf [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Музиченко-Козловська О.В. Стратегія покращення інноваційної діяльності підприємства на засадах сталого розвитку / О.В. Музиченко-Козловська // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2024. – № 2 (72). – С. 30-38. – Режим доступу: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No2/30.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2024.4. DOI: 10.5281/zenodo.11238177.

Reference a Journal Article:

Muzychenko-Kozlovska O.V. Strategy for the Development of the Innovative Activity of the Enterprise on the Basis of Sustainable Development / O.V. Muzychenko-Kozlovska // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2024. – № 2 (72). – P. 30-38. – Retrieved from: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No2/30.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2024.4. DOI: 10.5281/zenodo.11238177.

